

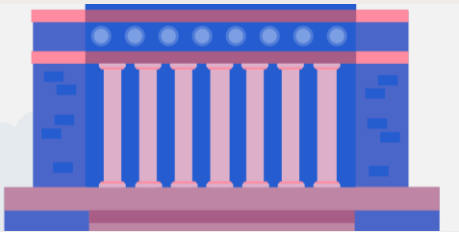
Kuntien luontopotentiaali käyttöön

Kuntien luontotyötä tukevan verkoston
käynnistämistilaisuus 24.9.2020

Miira Riipinen @miirariipinen

Kuntien luontotyön ohjauskeinoja

Lainsäädäntö

Luonnonsuojelulaki
Maankäyttö- ja rakennuslaki

Rahoitus

- Kuntahelmi
- Metso
- Kestävä elvytys
- lähivirkistyskohteiden kunnostus
- kansallisten kaupunkipuistojen kunnostus

Vieraslajit

EU Life

Tiedollinen tuki

Ympäristöhallinnon,
Kuntaliiton, järjestöjen

- koulutukset
- tilaisuudet
- oppaat
- verkostot

Kuntien luonnonsuojelun lainsäädännöllinen raami

- Perustuslaki (PL):
 - Vastuu luonnosta kuuluu kaikille, oikeus terveelliseen ympäristöön ja -vaikuttaa elinympäristöään koskeviin päätöksiin, julkisen vallan korostunut rooli (20§)
- Kuntalaki (KL):
 - Järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla. (1§)
- Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL):
 - Luonnonarvojen vaaliminen lain ja alueiden käytön tavoitteissa (1 §, 5 §), VATT:ssa (22 §), kaavojen sisältövaatimuksissa (39 §), (54 §)
- Laki kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta (KYHL)
 - ...valvoa ja edistää...luonnontaloudellisesti kestävä elinympäristö (3§)
- Luonnonsuojelulaki (LSL):
 - Kuntien tulee edistää luonnon- ja maisemansuojelua alueellaan (6§)

Luonnonsuojelulainsäädännön uudistus

Toimikausi 1.1.2020-30.9.2021

Hankkeen tavoitteet

- Edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua lainsäädännön toimivuuden ja vaikuttavuuden parantamisen myötä
- Lisätä luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä
- Tehostaa ja selkeyttää hallinnollisia menettelyjä
- Selkeyttää luonnonsuojelulain roolia osana muuta ympäristöä koskevaa lainsäädäntöä.

Työn lähtökohtia

- Luonnon monimuotoisuuden suojelun tason ylläpitäminen ja edistäminen
- Hallitusohjelman tavoitteet
- Perustuslain ja EU-säätelyn edellytykset
- Kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen osallistumisoikeudet ja oikeusturva
- Tutkimustiedon hyödyntäminen
- Digitalisaatio ja sähköisen asioinnin kehittäminen

Lakiryhmän alatyöryhmä pohtii kuntien roolia

- Alatyöryhmä 4/2020-8/2020
- Kokoonpano: Espoo, Kuopio, Pirkkala, Arktisen Lapin ympäristönsuojelu (Sodankylä, Utsjoki, Inari ja Enontekiö), Uudenmaan liitto, MTK, SLL, KL (pj+siht), YM (siht)
- Alatyöryhmän tehtävänanto:
 - Kuntien tehtävien kehittämismahdollisuuksia sekä edistämistehtävän sisällön määrittelyn selvittäminen
 - Tarkoituksena on pohtia kuntien luonnonsuojelulakiin kytkeytyviä luonnon ja maiseman suojelun edistämistehtäviä.
 - Tehtävänä on valmistella alustavia ja tarvittaessa vaihtoehtoisia ehdotuksia projektin käsittelyä varten.

LSL kunnan edistämistehtävän kehittämisessä tunnistetut teemat

- Edistämistehtävä säännöstarsolla
- Edistämistehtävän alueellinen soveltamisala
- Edistämistehtävän sanamuodon modernisointi
- Yhteistyö edistämistehtävän näkökulmasta
- Luontotiedot ja niiden hallinta edistämistehtävän näkökulmasta
- Ekologinen verkosto edistämistehtävän näkökulmasta
- Luonnonsuojelusuunnittelu ja -ohjelmatyö edistämistehtävän näkökulmasta
- Luontokasvatus ja -tietoisuus edistämistehtävän näkökulmasta
- Kunnan resurssit ja asiantuntemus edistämistehtävän näkökulmasta

MRL-uudistuksen tavoitteita hallitusohjelman mukaan

- ✓ **hiilineutraali yhteiskunta**
- ✓ **luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen**
 - ✓ **yhdyskuntarakenteen sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys**
- ✓ **ilmastonmuutoksen torjunta ja siihen sopeutuminen**

Luonnon monimuotoisuus täydentämään luonnonarvojen vaalimisen käsitettä

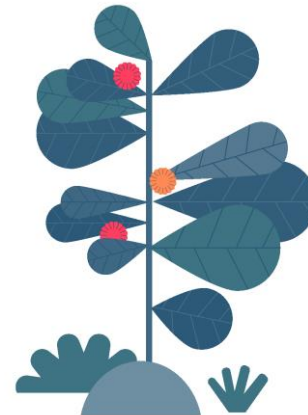
- Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet voivat koskea asioita, joilla on merkittävä vaikutus luonnon monimuotoisuuteen
- Luonnon monimuotoisuus on lisätty kaavojen laadullisiin vaatimuksiin:

”Maakuntakaavaa / yleiskaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota luonnonarvojen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vaalimiseen”

- ❖ Asemakaavan laadullisissa vaatimuksissa puhutaan luonnonympäristön arvojen vaalimisesta ja eritysten arvojen suojelemisesta sekä viherympäristön riittävydestä

Kunnan keinoja luonnonsuojelun edistämisessä

- Luontotiedon kerääminen (luontoselvitykset, viheryhteyskartoitukset)
- Maankäyttö ja suunnittelu
 - Kaavoitus
 - Rakentaminen ja ylläpito
 - Luontopohjaiset ratkaisut
- Kunnan omistamien metsien, viheralueiden ja alueen vesistöjen käyttö- ja hoito
- Luonnonsuojelualueiden perustaminen ja maiden hankinta luonnonsuojeluun
- Vieraslajien torjunta
- Luonnon virkistyskäyttöpalvelujen tarjoaminen (luontopolut,-reitit) ja luontomatkailun edistäminen
- Luontotietoisuuden lisääminen (luontokoulut, kasvatus, koulutus, oppimisympäristöt ja kampanjat)

Kunnissa tehdään monipuolista luontotyötä – kiinnostus kasvussa

Kuntien yleisimmin jo tekemät toimet

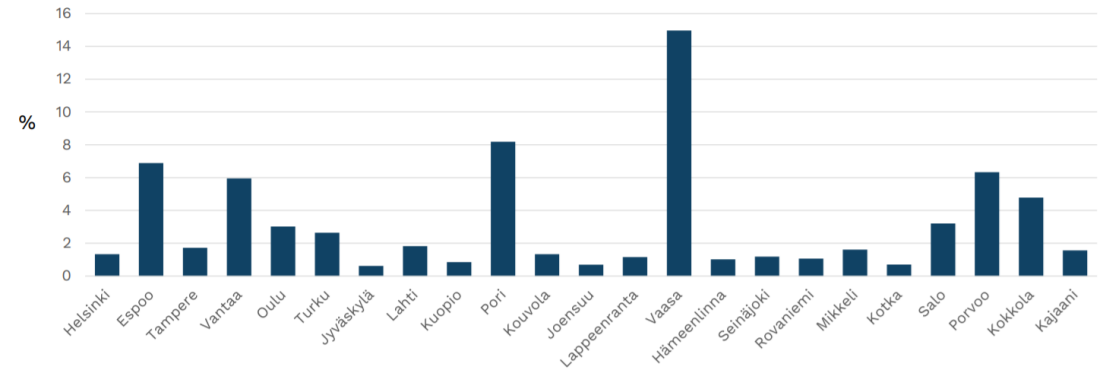
- Vieraslajien torjunta 93 %
- Luontopolun/polkujen perustaminen 93 %
- Kunnan luontomatkailukohteiden ja luontoarvojen markkinointi 80 %
- Vesistöjen kunnostus 77 %
- Luontokartoitukset kaavojen luontoselvitysten ohella 73 %
- Luontotietoisuuden lisääminen 73 %
- Suojeluhankkeiden toteutus 70 %

Toimet, joihin kiinnostusta tulevaisuudessa

- Vieraslajien torjunta 80 %
- Luontotietoisuuden lisääminen 80 %
- Viheralueiden hoitokäytäntöjen uudistaminen 73 %
- Vesistöjen kunnostus 70 %
- Kunnan luontomatkailukohteiden ja luontoarvojen markkinointi 70 %
- Kunnan luonnosta hyvinvointivaikutusten näkökulmasta viestiminen 70 %

Luonnonsuojelualueet 2019

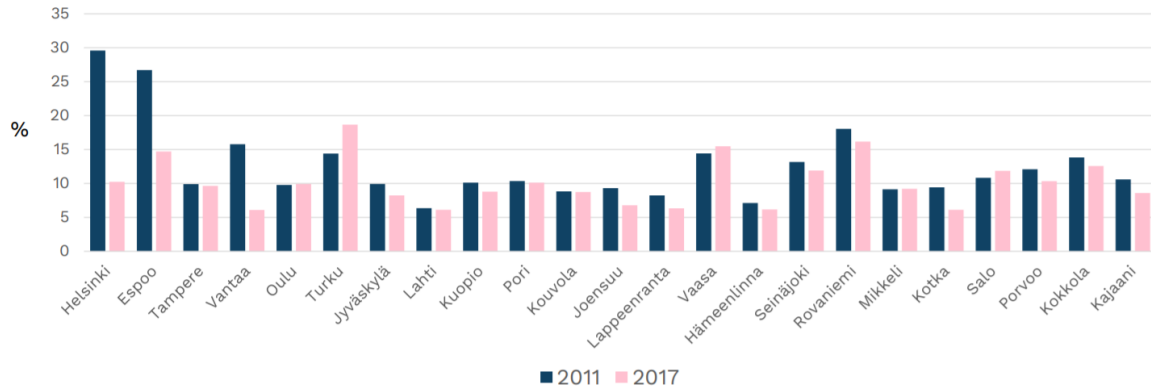
Luonnonsuojelulain mukaiset luonnonsuojelualueet suhteessa kuntien kokonaispinta-alaan merialueet mukaan lukien: kansallispuistot, muut perustetut valtion luonnonsuojelualueet ja yksityismaiden luonnonsuojelualueet.

Lähde: [MayorsIndicators](#) / [Metsähallitus](#)

18

KUNTA LIITTO

Vanhan puuston osuus

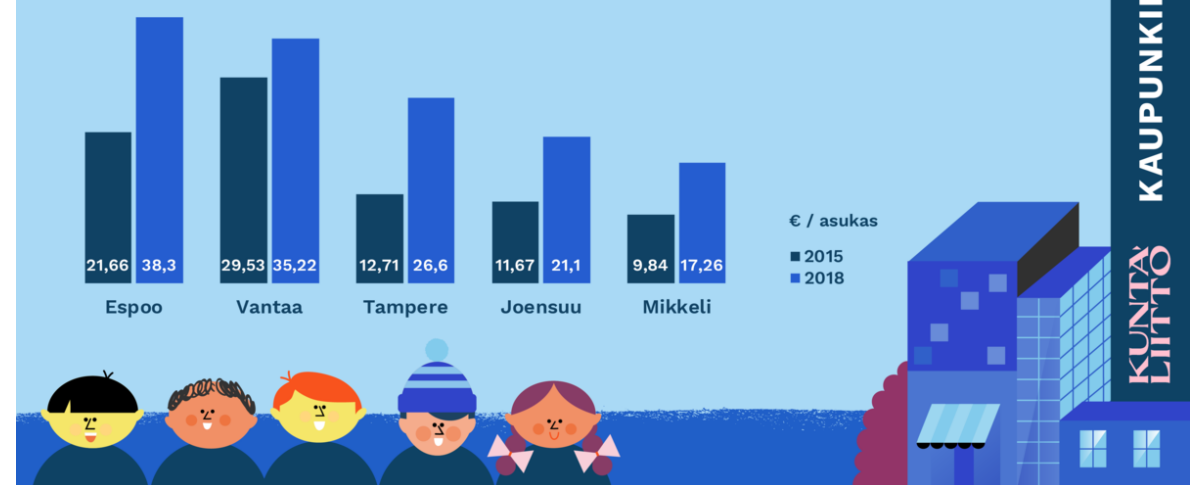

Yli 100-vuotiaan puuston pinta-alaosuus kuntien metsämaasta.
Lähde: [MayorsIndicators](#) / [Luonnonvarakeskus](#); [Kuntatilastot mvmi8-2017](#)

20

KUNTA LIITTO

Investoinnit puistoihin ja yleisiin alueisiin

Kunnat aktiivisina verkostoitujina

Useita alueellisia verkostoja

- Mm. Kuumailmastotyö (10 kuntaa) ja Kestävä Seinäjoen seutu (5 kuntaa)
- Maakuntien verkostot (Canemure, Circwaste, Mahku)

Kansalliset

- Climate Leadership Coalition (4 kuntaa)
- Energiategohkuussopimukset 2017–2025 (87 kuntaa + 6 kuntayhtymää)
- CIRCWASTE (10 kaupunkia)
- FISU-verkosto (11 kaupunkia)
- HINKU-foorumi (73 kuntaa)
- KEHTO-foorumi (21 kaupunkia)
- Kaupunginjohtajien ilmastoverkosto (6 kaupunkia)
- Kuntaliiton Ilmastokunnat (kaikki halukkaat kunnat)
- Smart & Clean (pks – isot kaupungit)

Kansainväliset

- Climate-KIC (1 kaupunki ja 1 maakunta)
- Energy Cities (2 kaupunkia)
- Covenant of Mayors -sitoumus (15 kuntaa ja 1 maakunta)
- EUROCITIES – Environment Forum (6 kaupunkia)
- ICLEI (13 kaupunkia)
- UBC (12 kaupunkia)

Kuntaliiton, SYKE:n, YM:n vastaus kuntien luontotyön tarpeisiin

- Kunnissa on monipuolista ja vaikuttavaa luontotoimintaa, mutta toistaiseksi ollut heikosti tarjolla resurssi- ja informaatiotukea ja verkostoitumisen mahdollisuuksia
- Kuntien ilmastotyön verkostoitumisesta hyviä kokemuksia
- 'Luonnonsuojelun supervuosi' – mahdollisuus myös kunnille
- Kuntaliitto ja SYKE haluavat tarjota tukea ja näkyvyyttä kuntien luontotyölle
- *Kunnat luovat perustan asukkaiden hyvälle elämälle. Kuntaliitto tekee työtä, jotta kunnat onnistuvat tehtävässään.*
- *SYKE on yhdessä muiden kanssa onnistunut kääntämään yhteiskunnan kehityksen kestäväälle polulle (2030).*

Kuntien luontotyötä tukevan toiminnan tavoitteet

- Yhteistyö ja tiedonvaihto kuntien välillä
- Luonnon monimuotoisuustyön valtavirtaistaminen
- Tietoisuuden lisääminen kuntien luonnon monimuotoisuutta edistävästä ja tukevasta työstä
- Kuntien mahdollisuuksien tunnistaminen ja tukeminen

Kuntien luontotyötä tukevan toiminnan muodot

- Fasilitoitu, verkostomainen matalan kynnyksen toiminta
 - osallistuvista kunnista yhteyshenkilö verkostoon
 - toiminnan vakiintuessa kuntaan poikkihallinnollinen työryhmä
- Yhdessä kehittämisen tavoitteellinen alaverkosto?
 - Kunnan sitouduttava
 - Tehdään yhdessä säännöt
 - Määritellään indikaattorit ja tavoitteet
- Yhteiset viestintäkanavat
- Yhteisiä kokoontumisia ja keskustelumahdollisuuksia
- Koulutuksia, teemaseminaareja, tietoiskuja
- Hankerahoituksen hakua ja yhteisiä hankkeita

“Kunnat ovat ottaneet paikallisen ratkaisijan roolin ilmastokriisissä, joten on syytä uskoa kuntien kykyyn myös luontokriisin ratkojina”

Miira Riipinen

Kuntaliitto

ympäristöpäällikkö

@miirariipinen

FINNISH MUNICIPALITIES CONTRIBUTING

#EUGreenWeek2020
Partner Event

TO SUPER YEAR OF NATURE

Online event 22 October 2020

**KUNTA
LIITTO**

The background is an abstract composition of paint splatters and brushstrokes. A large, bright yellow area occupies the upper right and center. A diagonal band of white and light blue splatters runs from the top left towards the bottom center. In the bottom left corner, there are splatters of red and dark blue. The overall effect is energetic and textured.

KUNTA LIITTO